

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreană”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare”, „Miercurea”, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chioveana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănițerul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lipovana”, „Lugoșana”, „Lucaferul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Patria”, „Plugarul”, „Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”, „Timișana”, „Ulpiana”, „Victoria”, „Vlădeasa” și „Zlăgheana”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 16—, pe 1/2 an K 8—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul V.

Sibiu, 20 Iunie 1903.

Nr. 25.

Starea economică a țeranului român din Ardeal și Ungaria.

În Nr. 23 al „Rev. Econ.” am arătat — după domnul A. D. Xenopol — reaua stare a țeranului din România.

Pentru constatarea situațiunii rele a țeranului domnul Xenopol relevează semnele neîndoelnice ale mizeriei ce-l apasă. Anume:

1. Boalele, între cari pelagra, malarie, sifilisul, tuberculoza și alcoolismul.

2. Mortalitatea cea mare a copiilor, îndeosebi în timp de epidemii;

3. Cea mai ticăloasă stare a țeranului din punctul de vedere al hranei, al îmbrăcăminteii, al locuinței și în deosebire al îndemânării traiului;

4. Lipsa de estetică în decorarea caselor și lipsa de mobilier în ele;

5. Lipsa de edificii economice;

6. Lipsa de pomi roditori, de grădini de zarzavat și de flori;

7. Lipsa de tot ce poate face viața îndemnată și atrăgătoare.

Di Xenopol constatând aceste arată că starea țeranului în trecut era mai bună decât în prezent, și apoi indică unele mijloace pentru îndreptarea răului, între cari înlesnirea de a ține vite bune, reformarea învățământului agricol pe întreaga linie, cultivarea nutrețului artificial, căutarea mijloacelor pentru înfrinarea vițului beției, ș. a.

Vrând să facem asemănare între starea țeranului din România cu aceea a țeranului nostru din Ardeal și Ungaria este bine să arătăm mai întâiu, care era starea țeranului nostru în trecut.

În așa numitul Fund regesc țeranul român a avut ab antiquo drept de proprietate privată. Bucurându-se de acest drept și dedați de veacuri cu economia de vite și cu comerțul de produse crude, Românii au putut prospera mult mai bine de cât cei-ce se găseau în stare de iobăgie. Având drept de proprietate, Românii din Săsime au putut să-și zidească case și edificii economice și astfel să prospereze. Această prosperitate se și remarcă ușor tuturor celor-ce au ocaziune să călătorească prin diferitele regiuni ale țării. În Săsime se găsesc comune cu case și edificii economice solid zidite, cu locuitorii mai bine îmbrăcați și nutriți. Tot cam aceeași soartă a avut și populațiunea din Sécuime. Imensa majoritate a populațiunii rurale din

celelalte regiuni ale Ardealului și Ungariei a avut însă cu totul altă soartă.

Legea fundamentală proclamată pentru Ungaria în 1514 și transmisă și Ardealului: *Rusticus praeter mercedem laboris nihil habet*, a făcut ca iobagii să nu-și edifice case și edificii economice din material solid și să rămână mult înderțul populațiunii privilegiate din Săsime.

În toate țerile coroanei ungare sclăvia agricultorilor, inclusive și a agricultorilor maghiari, a durat vr'o 500 de ani. În acest timp îndelungat țeranul legat de glie și lipsit cu totul de drepturi nu a putut să înainteze.

Robia era absolută, dependentă numai de voința domnului. Abia în 1714 dieta din Sibiu a fost înduplecată să voteze următorul regulament:

Iobagii robiți pe vecie să lucre la domni câte 4 zile în săptămână, iar țilerii câte 3 zile, cu vitele sau cu brațele, după-cum va voi domnul pământului și nime să nu poată silii pe iobagiu ca să lucre mai mult de 208 zile în an și nici țilerul să lucre mai puțin, sub pedeapsă.¹⁾

Țeciueli din tot felul de produse cum și din vite s'au luat în toate timpurile.

Împărăteasa Maria Terezia a încercat mai întâiu prin rescriptul din 25 Februarie 1747 a defige cel puțin numărul Țilelor de lucru, cari iobagii aveau să le facă domnilor și a decis, ca iobagii cari au în folosință (nu în posesiune) așa numita sesiune întreagă de circa 32—40 jugere (pogoane) de pământ să lucre cu vitele 3 zile, iar fără vite 4 zile în săptămână, apoi țilerii cu loc mult mai puțin de cultivat, cari abia puteau ține vite de jug, să facă câte 2 zile în săptămână adevă 104 în an, în fine cei-ce au numai căscioara și o grădină mică să lucre 52 zile în an.

Dar nici în urma acestui rescript starea țeranilor nu s'a ameliorat, din contră în multe privințe ea s'a înăsprit. Alte încercări de mai târziu încă puțin au influențat la delăturarea relelor, ce apăsau asupra țeranului.

O schimbare parțială înspre bine s'a întâmplat prin înființarea celor 6 regimente de graniță. Imensei majorități a populațiunii rurale iobăgite s'a dat astfel ocaziune de a vedea diferența între iobăgie și serviciul populațiunii militarizate. De aceea multime de iobagi cereau să li se dea arme și să fie așezați pe moșiile granițarești. Amară a fost însă și soarta granițerilor, sub o disciplină severă, în servicii și lupte îndelungate

¹⁾ G. Barițiu „Părți alese din Istoria Transilvaniei”, vol. I. pag. 110—118.

și grele, așa că economia în cea mai mare parte trebuia să o poarte femeile. Grea preste tot a fost viața țeranului român și în Săsim, unde aveau să plătească decime preoților sășesci și alte date în bani și produse familiilor patriciene. Și cu toate aceste Sașii au încercat să alunge pe Românii din satele lor, cum au făcut s. e. în prima jumătate a secolului al XVIII-lea.)

Starea țeranului din celelalte regiuni ale țării a fost, cum am arătat, și mai amară. Numai la anul 1848 țeranul scapă de iobăgie, iar țeranul grănițesc scapă la 1851 de jugul militarismului, devenind pretutindenea liber și stăpân pe casa și moșia, cari le avea în folosință la aceea dată epocală.

De aci încolo țeranul lucră pentru sine și familia sa. Contribuția și alte date, ce trebuie să plătească statului, nu se pot asemăna nici pe departe cu sarcinile din trecut.

Care este situațiunea actuală a țeranului nostru față de situațiunea lui din trecut?

Nu se poate tăgădui, că situațiunea țeranului nostru este în general mai favorabilă de cât odinioară.

Dela 1848 încoace țeranul se bucură de libertatea personală și de drepturi cetățenesci. Dela acest timp dispune liber de casa, curtea, grădina și moșioara sa, cum și de ori-ce avere câștigată pe cale legală, fără a mai fi constrins să lucre sute de zile pe an în brazda domnului său și fără a plăti decima.

Datele actuale sunt de altă natură, anume: contribuția pentru stat, aruncurile pentru comitat, pentru comună, pentru biserică, pentru școală, etc. Apoi datorința de a face serviciu militar. Dar ori-cât sunt aceste de simțite din partea țeranului, ele nu se pot asemăna cu prestațiunile din timpul iobăgiei și cu acele ale militarismului grănițesc. Mare parte din datele actuale, în rindul prim celor pentru școală, biserică și comună se întorc deadreptul în folosul său.

Examinând modul de viață al țeranului nostru aflăm, că natalitatea e multămitoare, iar mortalitatea prea mare în asemănare cu mortalitatea țeranului altor naționalități din patrie și față cu natalitatea sa. Copiii și la noi, ca și în România, mor în mod înspăimântător, mai cu seamă în casuri de epidemii. De pelagră, ce e drept, până acum ne-a păzit D-zeu; dar celelalte boale, cum sunt sifilisul, tuberculoza, etc. sunt destul de răspândite și în poporul nostru. Alcoolismul de asemenea progresaază.

Ce se referă la hrana, îmbrăcămintea și locuința țeranului, deși ele nu sunt destul de corespunzătoare, totuși nu putem afirma, că sunt de condamnat.

Dacă o parte a țărânilor noastre este constrinsă să trăiască în general mai rău și să postească, totuși sunt rari casele țărănesci unde să nu se taie câte un rimător, provădându-se astfel cu dedulce pentru o mare parte a anului, apoi case fără galițe abia se găsesc la țeranii noștri, și mămăligă din cucuruz stricat putem dice, că nu se consumă la noi.

Laudabila noastră industrie textilă a provădut și provăde în mare parte și în prezent pe țeran cu vestimente corespunzătoare și trainice, iar locuința sa cu toate țesăturile mai necesare.

Locuința țeranului nostru este, după împregiurări, mai mult sau mai puțin corespunzătoare. Dacă casele numai în partea cea mai mică sunt din piatră și cărămidă și acoperite cu țiglă, totuși în apropierea munților etc. se găsesc multe case de bârne, acoperite cu țiglă, cu scânduri sau șise, iar în locuri cu păduri mai puține case sunt de grădele, bătute cu pământ și acoperite

cu paie sau trestie. În bordeie abia se găsește români locuind.

Nici mobilele neapărat trebuincioase nu lipsesc din casa țeranului nostru: masa, lavițele, patul și scaunele, cum și cuierele, icoanele, vasele etc.

De dorit lasă unde și unde curățenia casei, nu arareori a trupului și vestimentelor. În mare parte însă a caselor țărănesci se vedesce curățenie și ordine.

Trecând la edificiile economice găsim că și aceste în general corespund celor mai neapărate trebuințe. În unele regiuni se găsesc șuri, cari adăpostesc întreagă recolta de bucate și nutrețul pentru vite, și grajduri călduroase și în multe privințe igienice. Peste tot se găsesc la noi, după împregiurări, șuri mai mari sau mai mici, și grajduri în toată forma sau și numai așa numite poete, dar și aceste afară din pământ și destul de călduroase și igienice. În unele regiuni se mai găsesc aproape în toate curțile și șopuri, coșere, cotețe, pivnițe, fântâni ș. a. lucruri trebuincioase în economia casei. Chiar și închisoarea ogrăzii este corespunzătoare în multe regiuni locuite de Români.

Rasa vitelor noastre este pornită spre ameliorare. Rase din alte țări încep a se introduce, indeosebi în orașe și împrejurimea lor. Nutrirea vitelor însă lasă mult de dorit în diferite locuri. Pășunile s'au împuținat, nutrețurile artificiale abia au început a se introduce ici-colea; iar livezilor naturale nu li se dă în cea mai mare parte îngrijirea trebuincioasă. De aici lipsa de nutreț mult și bun, de o sporire mai însemnată a numărului vitelor, cum și împuținarea vedită a numărului oilor și caprelor.

O mare scădere se observă și acum în purtarea agricolă peste tot. În multe locuri cauza zace în împrejurarea, că moșiile nu sunt comasate și astfel nu se poate introduce o economie mai rațională, rămânând tot pe lângă sistemul vechiu de trei sau două hotare; iar în multe locuri unde comasarea s'a servit, ea este în detrimentul țeranului, din cauza că nu s'a rezervat pășune comună, sau că s'a făcut împărțire necorespunzătoare, așa că populațiunea e mult mai rău situată după comasare decât înainte de aceasta.

Partea cea mai neglesă a agriculturii este și aici la noi pomăritul și legumăritul cari ar trebui să ajungă în floare la fie-care casă țărănească. În majoritatea grădinilor țărânilor noastre cel mult dacă crește iarbă, în foarte multe se ved numai burueni. Chiar și unde se cultivă pomii pe o scară mai întinsă, rar de tot se aleg soiurile cele mai bune; iar legumile se cultivă în mod sistematic numai în orașe și cel mul în unele comune din apropierea orașelor. Nici stupăritului, acestui ram economic folositor, nu i-se dă atențiunea cuvenită. În lipsa cultivării în masă a pomăritului rațional, a legumilor și stupilor, țărânilor noastre este lipsită de trei izvoare foarte însemnate de câștig și de nutreț prețios în casă, fără să mai amintim de perderea din punctul de vedere estetic, igienic, etc.

Unul din cele mai mari rele actuale este fără îndoială înglodarea țărânilor în datorii. Rar țeran să nu fie dator; unii cu sume mari ce trec preste puterile lor. Mai rău e, că datoriile cresc mereu, multe din ele fără a fi întrebuințate pentru a face agricultura mai rentabilă, ci adesea pentru îngropăciuni, ospete, boțezuri, vestimente ș. a.

Din impasul în care țeranul a ajuns prin datorii, va pute eși numai îndrumat fiind a face o economie mai rațională în toate direcțiunile.

Spre acest sfârșit trebuie să ne creștem specialiști și să facem tot posibilul pentru asigurarea existenței lor, ca astfel cu ajutorul lor să putem organiza forța

¹⁾ G. Barițiu „Părți alese din Istoria Transilvaniei“, vol. I. pag. 383—397.

productivă a poporului nostru. Ne trebuie propagatori specialiști ai învățământului și practicei agricole, nu numai în pedagogii și în seminariile teologice, ci și în școalele populare, și mai ales în masa țăranului adult.

Întru atingerea acestui scop este neapărat trebuincios, ca o parte a stipendiilor din numeroasele noastre fundațiuni să o destinăm pentru calificarea de specialiști agricoli, ca cu chipul acesta să ne formăm un personal, cu al cărui ajutor să putem:

1. înființa și conduce cu pricepere *reuniuni agricole* românești în toate comitatele cu populație românească și *tovărășii agricole* în toate comunele noastre;

2. ca acești specialiști să conducă organizarea *școalelor economice de repetiție*;

3. ei să organizeze *grădinile școlare* atât de neglijate;

4. ei să organizeze *prelegerile economice* pentru țăran și înșiși să țină prelegeri cât mai adesea prin comune;

5. ei să adune forțele răslețe ale țăranului întrunindu-le pentru formarea de tot felul de însoțiri folositoare, cum sunt însoțirile de *valorisare* a produselor agricole, *însoțirile de lăptărit*, ș. a.;

6. ei să pregătească terenul pentru introducerea *industriei agricole* în popor;

7. și tot ei să fie organizatorii diferitelor *școale agricole*, ce cu timpul vom ajunge să înființăm, fie acele inferioare sau medii, fie ele *școale de grădinarit, de vierit*, etc.

Nu voim să înșirăm aici tot ce este a se face pentru îmbunătățirea sortii țăranului, a cărui situație din punctul cel mai important de vedere, din punctul de vedere economic, este până acum puțin studiată.

Pentru-ca situația economică a poporului să fie cunoscută în toate amănunțele și pentru-ca pe baza datelor reale să se poată proceda cu plan la o lucrare sistematică și de cel mai mare folos — constatăm și cu această ocaziune că —, trebuie să nu mai amânăm înțelegerea unei *statistice economice*. Aceasta are să fie pentru progresul economic al poporului o lumină, care va ușura nu numai începutul lucrării de organizare, ci și atingerea scopului.

S.

Agendele de control ale comitetului de supraveghiere.

— Controlul contabilității. —

În sensul §-lui 25 al L. C. este obligat *fiecare comerciant* a purta registre compactate (legate), prevăzute foaie de foaie cu numeri curenți, din care să se vadă afacerile și starea averii sale; îi stă însă în voie a se folosi de ori și care sistem de contabilitate și în aceasta de ori și care limbă vie. Dispozițiile acestea ale L. C. au valoare, conform §-lui 4 resp. 61 și față de societățile pe acțiuni. Una din cele mai înalte datorințe ale comitetului de supraveghiere este a constata, dacă se poartă registrele corespunzătoare §-lui 25 și dacă în acestea sunt înscrise cu exactitate, dela început, toate operațiunile societății. Dar fiindcă legea admite *ori care* sistem de contabilitate, comitetul de supraveghiere poate excepțional sistemul introdus din partea societății numai, dacă acela nu corespunde dispozițiilor legii, ca din registre să fie evidente operațiunile și starea averii, adică dacă pe baza registrelor nu se poate constata, la compunerea bilanțului,

cuantitatea părților de avere, schimbările ivite în ele și câștigul realizat ori pierderea suferită.

Nu încapă îndoială, că cerințele acestea le întrunesc, pe deplin, numai *contabilitatea dublă*, căci formarea, creșterea ori decșterea părților de avere o arată numai contabilitatea dublă astfel, încât schimbările ivite să se poată controla cu ușurință; de altă parte iarăși proveniența câștigului ori a pierderii din bilanț încă se poate constata cu siguranță numai cu ajutorul contabilității duble.

Din punctul de vedere al obligamentului de control, pentru comitetul de supraveghiere este irelevant care sistem de contabilitate dublă se folosește; presupunând, se înțelege, că este vorba de un sistem cunoscut la noi și aprobat de specialiști în ale contabilității.

Cel-ce se angajază la controlul unui lucru, acela trebuie să aibă anumite cunoștințe referitor la ceea-ce are să controleze.

Prin urmare este necondiționat de lipsă, ca comitetul de supraveghiere — sau cel puțin majoritatea membrilor acestui comitet — să priceapă contabilitatea și în special să fie în curat cu sistemul de contabilitate, după care se poartă registrele societății. Dacă membrii comitetului de supraveghiere nu posed în direcțiunea aceasta cunoștințele necesare, ori-cât de zeloși ar fi în îndeplinirea agendelor lor, dâșii vor pipăi, mai cu seamă la o întreprindere cu operațiuni extinse, totdeauna în întunec în ce privește controlul socotelilor; vor pute fi totdeauna seduși de funcționarii rău-voitori și nici când nu vor pute garanta că au controlat societatea cu succes.

Din motivele acestea trebuie să admitem, că membrii comitetului de supraveghiere — abstragând de unele excepțiuni — posed în direcțiunea aceasta cunoștințele necesare și astfel nu înțrăm în explicarea contabilității duble, ceea-ce nici n'are loc aci, ci trecem deadreptul la lucrările de importanță din punctul de vedere al controlului contabilității.

Înainte de toate trebuie să observăm, că dacă comitetul de supraveghiere controlează contabilitatea numai rar, d. ex. numai la jumătate de an, ori chiar numai la prezentarea bilanțului anual, atunci nici pe lângă cea mai mare bunăvoință nu'și poate implini chemarea; căci este imposibil să se convingă astfel de contarea exactă a tuturor operațiunilor din cursul unui semestru ori chiar a unui an, încât să poată confirma cu inima liniștită exactitatea bilanțului încheiat. Numai la întreprinderi de tot mici se poate controla contabilitatea la jumătate an ori la un an, pe când de regulă controlul registrelor se face *cel puțin lunar* și anume controlând dela ultima reviziune încoace, tot ce s'a introdus în cărți.

Mai departe este de lipsă ca reviziunea să nu fie numai generală, făcându-se numai probe, ci să se revadă *poziție de poziție* toate contările din registre, cu alte cuvinte, să se controleze în ordinea înscrierii lor toate cazurile de afaceri, din așa numitele registre de di, (registru la cassa și strazza, — jurnal la contabilitatea franceză). Să se convingă organul de control, dacă singuraticele poziții din registrele acestea și conturile de debit și credit sunt corecte, dacă sumele sunt înscrise în rubrica corespunzătoare; în fine dacă pozițiile singuraticelor sunt corect jurnalizate. În legătură cu reviziunea singuraticelor poziții, comitetul de supraveghiere trebuie să se convingă și despre aceea, dacă pozițiile contate în registre sunt deajuns justificate. Spre scopul acesta sunt a se lua sub reviziune documentele justificative de cassă ori de contare. Sumele finale ale re-

gistrelor de \dot{q} i nu trebuie necondiționat controlate, căci trecute fiind toate pozițiile acestor registre în jurnal, sumele finale nu au nici o înrîurire asupra exactității socotelilor.

O deosebită atențiune trebuie să se dea revisiunii registrelor de \dot{q} i, diferitelor *rectificări* (*stornări*), sub cari se înțeleg rectificarea contărilor greșite. Stornări se pot face, precum se știe, în două chipuri: ștergând suma greșită și scriind cea bună cu cerneală roșie, ori apoi făcând o contracontare. Comitetul de supraveghiere trebuie să se convingă despre exactitatea stornărilor și în special să cerceteze, dacă nu cumva prin stornările respective se ascund abuzuri sau oare-cari perderi; nu cumva s'a făcut stornarea dublu și dacă ea s'a făcut într-o toată în conformitate cu documentul respectiv?

În fine trebuie veghiat ca registrele să nu-și peardă puterea probătoare (§§ 31—33 ai L. C.), din care cauză trebuie să corăspundă cerințelor formale prescrise de lege și us.

În privința aceasta alinea primă a §-lui 25 al L. C. pretinde ca registrele să fie legate, provădute foaie de foaie cu numeri curenți și foile percurse de șinor, iar capătul șinorului să fie sigilat. Afară de aceasta alinea a doua a §-ului citat mai pretinde următoarele:

„Inscrierile în registre sunt a se face astfel încât la locurile, cari de regulă trebuie umplute, să nu rămână lacune. Este oprit a face ilegibil cuprinsul original al unei inscrieri prin ștergere sau pe altă cale; precum este interzis a face răsături și altfel de schimbări, cari după felul lor pot provoca indoială, că oare s'au făcut încă la introducere ori mai târziu“.

Prin urmare, când registrele nu se poartă conform legii, comitetul de supraveghiere este obligat a-și face obiecțiunile și a pretinde observarea dispozițiilor prescrise.

După revisiunea registrelor de \dot{q} i, comitetul de supraveghiere trebuie să supună unui control minuțios trecerile în jurnal, spre a se convinge eventual prin *punctare*, dacă singuraticile poziții din cassa și strazza s'au jurnalizat corect, adică dacă toate pozițiile respective s'au grupat exact la conturile corăspundătoare. Prin adăugarea sumelor din rubricile secundare ale jurnalului se va convinge de exactitatea sumei totale din rubrica principală și dacă jurnalizarea se extinde pe mai multe pagini va controla și transpoartele.

Jurnalul se poate revisui în modul acesta numai, după-ce s'au trecut deja în el toate pozițiile din cassa și strazza, resp. când pozițiile singuraticice sunt deja grupate după conturi. Jurnalizarea nu se face zilnic, ci de regulă după perioade mai lungi, d. ex. lunar; revisiunea trebuie deci făcută după jurnalizarea casurilor din luna precedentă și trecerea singuraticicelor poziții ale jurnalului în maestru.

La revisiunea maestrului este a se cerceta în prima linie, dacă în registrul acesta s'au deschis conturi corăspundătoare pentru toate părți de avere, spesele și câștigurile societății, dacă au numiri corăspundătoare conturile acestea; dacă pentru unele și aceleași părți de avere, ori venituri resp. cheltuieli omogene de ale societății nu s'au deschis cumva, fără nici un motiv, mai multe conturi, și preste tot, dacă întocmirea maestrului este corăspundătoare pentru societate și totodată și destul de clară, precum și aceea dacă pe baza saldurilor singuraticicelor conturi din maestru se poate compune un bilanț clar pentru fie-cine. Asemenea trebuie să se convingă comitetul de supraveghiere, dacă sumele principale grupate în jurnal s'au contat

corect la conturile respective din maestru. Dacă se află în maestru conturi încheiate dela ultima revisiune încoace, comitetul de supraveghiere trebuie să se înformeze despre cauza încheierii, iar la conturile transportate pe alte pagini trebuie să se convingă despre exactitatea saldului transpus.

Revisiunea se înlesnesce foarte mult dacă comitetul de supraveghiere are la dispozițiune un bilanț de probă. Bilanț de probă face un contabil bun în fie-care lună, dar cel puțin la fie-care cuartal, încheiând conturile din maestru și grupând saldurile conturilor, după cum acelea prezintă active ori pasive, câștiguri ori perderi în rubrici anume întocmite.

Prezentarea bilanțului de probă nu face de prisos revisiunea registrelor, poziție de poziție, căci comitetul de supraveghiere se mulțămesc a confronta sumele din bilanțul brut cu saldurile resp. sumele diferitelor conturi din maestru, fără a cerceta dacă sumele acestea de fapt rezultă din contarea corectă a afacerilor, atunci prin procedura sa superficială face posibilă acoperirea celor mai mari abuzuri.

Ce privesce revisiunea registrelor de cont-curent este de observat, că numai la întreprinderi de tot neînsemnate este admisibil, ca conturile personale să aibă loc în maestru, pe când la întreprinderi mai mari, conturile personale sunt a se ține în evidență în registre de cont-curent (*Salda-Conti*). Asemenea sunt a se deschide la întreprinderi mai mari conturi separate și pentru conturile de obiecte și anume nu în maestru ci în registrul de cont-curent.

În modul acesta se nasc: cartea mărfurilor, cartea depositelor spre fructificare, cartea fabricatelor, cartea cambiilor etc., dela cari aflăm în maestru numai sumele principale, pe când pozițiile singuraticice se cuprind în respectivul registrul special. Fiind-că purtarea acestor registre speciale înlesnesce foarte mult controlul singuraticicelor părți de avere, ele sunt de lipsă deja din motivul acesta, dar și din cauză, că o revisiune mai mare cu privire la trecut se poate face în timp scurt și fără multe inconveniente numai dacă s'au purtat astfel de registre.

Cu *conturile personale* purtate pe lângă maestru și cari arată daraverile singuraticicilor clienți ai întreprinderii, comitetul de supraveghiere are puțin de lucru, căci acestea chiar când s'ar purta eventual neexact, nu alterează socotelile, din care cauză este de ajuns, dacă comitetul de supraveghiere se convinge numai prin probe despre purtarea exactă a acestor conturi. Revisiuni mai minuțioase sunt a se face numai când este a se constata, dacă nu cumva activele ori pasivele prezentate sunt fictive.

Conturilor de obiecte trebuie să li se dea deja o atențiune mai mare, deși — întrucât ele servesc numai pentru specificarea conturilor din maestru — nici prin conturile acestea nu se alterează exactitatea bilanțului. După-ce însă singuraticicele părți de avere se țin în evidență în conturile acestea, vor trebui făcute probe dese și revădute sumele finale spre a constata dacă singuraticicele poziții din cassa resp. strazza s'au trecut corect la conturile respective și dacă sumele finale ale acestora consună cu sumele finale ale conturilor corăspundătoare din maestru. Institutele de bani mai cu seamă poartă și astfel de conturi, cari arată afară de capitalurile active ori pasive încă și interesele scadente. Aceasta se face de regulă prin înscrierea sumei corăspundătoare în rubrica respectivă; iar exactitatea sumei o poate controla comitetul de supraveghiere numai dacă cunoaște sistemul de calculare folosit de

contabilitate și care poate fi diferit. In cazul acesta comitetul de supraveghiere va trebui să facă probe dese, spre a se convinge despre exactitatea intereselor incassate ori plătite. Despre reviziunea conturilor de o importanță deosebită din punctul de vedere al controlului s'a vorbit în alt capitol.

(Trad. după: „Drepturile, datorițele și responsabilitatea comiterului de supraveghiere“).

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 18 Iunie 1903.

Pe piața internațională se ivesc tot mai multe semne de înlesnire, cari dovedesc tot mai evident, că urcarea etalonului la Banca imperială germană n'a fost o urmare a creșterii cererii interne, ci o măsură de precauțiune pentru a reține capitalele dela o inundare în America. Așa dar nu se poate presupune, că o instituțiune ca banca imperială, care în timpuri critice a pus la dispozițiunea pieței număr ar abundant, acum să caute a paraliza avântul industriei germane, ci trebuie să se considere ca o datorie pentru banca de emisiune a impedearea inundarea piețelor americane cu capitale germane. În Anglia încă s'a încheiat săptămâna trecută cu facilitate, ba nici nu s'au putut plasa toate sumele disponibile, mai ales franceze.

Pe piața internă domnesce liniște completă, sezonul mort a început deja, cererea e minimală și dacă etalonul se menține la nivelul de mai înainte, cauza este că numărariul ce prisosese nu s'ar pute plasa nici cu un procent mai scăzut. Discontul este pentru cambiile prime de bancă dela $2\frac{5}{16}$ — 3% , pentru cambiile de portfel dela $3\frac{5}{8}\%$ în sus.

AGRICULTURĂ.

Situațiunea agricolă.

În Ungaria, conform raportului ministerului de agricultură dela 10 Iunie a. c., situațiunea agricolă în decada primă a acestei luni se prezintă astfel:

Timpul a fost ploios, parțial împreunat cu furtuni și grindină, dar mai favorabil vegetațiunii decât în perioada precedentă, despre care am raportat. În unele regiuni au fost ploii prea multe, așa că au trebuit întrerupte lucrările economice, în unele locuri fânul s'a stricat pe câmp, iar cucuruzul nu s'a putut desvolta și săpa. Din contră ploaia îndelungată a folosit otăvii, nutrețurilor artificiale, legumilor, napilor, cartofilor, în fine viilor și poamelor. În unele holde s'a ivit rugina, care până acum a atacat numai foile.

Pe basa datelor de până acum recolta cerealelor este evaluată astfel:

	Teritoriul cultivat în jug.	Media recoltei per jug. cat. în măști metr.	Recolta an. 1903 în măști metr.	Recolta an. 1902 în măști metr.
Grâu .	5.794,378	6'70	38.822,300	46.507,113
Săcară și				
îndoituri	1.941,000	6'04	11.723,300	13.606,722
Orz .	1.828,300	6'56	11.994,500	13.575,100
Ovės .	1.756,800	6'20	10.797,800	12.019,477

Atât în grăunțe cât și în paie recolta spicoaselor din acest an va fi inferioară celei din anul trecut, și se speră în general o recoltă mijlocie.

Rapița de toamnă s'a recoltat deja în cea mai mare parte a țării. E puțină, dar destul de bună.

Cucuruzul este mic; în unele locuri nu s'a putut săpa la timp din cauza ploilor.

Cartofii prosperează bine.

Legumile și curechele se desvoaltă bine, dar au trebuință de căldură mai multă.

Păstăioasele se desvoaltă bine, asemenea și hermeiul, cânepa, inul, napii de zahăr, napii de nutreț și tutunul; mai puțin multămitor se desvoaltă meiul și hrișca.

Prima cositură a nutrețurilor artificiale (a lufenei și trifoiului) a dat — cu excepțiunea Ardealului — rezultat slab. A doua cositură se speră a fi mai satisfăcătoare. Măzăricea s'a desvoltat în partea cea mai mare bine, cucuruzul de nutreț mai puțin multămitor.

Livezile promet o recoltă slabă, calitatea fânului uscat deja încă nu e destul de bună.

Pășunile s'au recules în urma ploilor.

Viile promet o recoltă mijlocie.

Dintre poame, merele și perele vor da o recoltă bună; prospectele sunt mai slabe în părțile ardelenene. Nucile și prunele promet o recoltă mijlocie, iar cireșele, vișinile și caisele în unele regiuni o recoltă bună.

În România. E temere că ploile prea îndelungate să nu cauzeze stricăciuni, mai ales grâului. Orzul și ovesele prosperează bine. Cucuruzul promite recoltă abondentă. Rapița din contră nu va da recoltă satisfăcătoare.

În celelalte state ale Europei situațiunea agricolă se prezintă în condițiuni mai bune.

În Statele-Unite au fost ploii torențiale, cari au cauzat inundațiuni teribile, și au făcut ca recoltele, îndeosebi ale grâului de toamnă să fie submijlocii.

În India recolta grâului este evaluată la 105.270,000 hectolitri, așa cum nu a mai fost din anul 1885 când fusese de 104.690,000 hectolitri.

COMERCIU.

*Manualul exportului ungar.**) Ministrul de comerț ungar, precum am mai amintit într'un număr anterior a însărcinat direcțiunea museului comercial r. u. de a publica a treia edițiune a manualului de export ungar în limbile maghiară, germană, croată, franceză și engleză. În scopul acesta direcțiunea a distribuit peste 8000 coale cu întrebări la toți fabricanții, la producții de articole de artă și de industrie de casă, la producții mai mari și exportori de produse indigene, reuniuni economice, instituțiuni, întreprinderi de transport etc. Toți aceștia sunt rugați de direcțiunea museului se înapoieze coalele cu întrebări implute, iar cari din întâmplare n'ar fi primit astfel de coale să ceară atât în interesul lor propriu cât și pentru a prezenta străinătății în această publicațiune date cât mai exacte și mai complete despre referințele economice ale țărilor coroanei ungare. Publicațiunea este oficioasă, prin urmare datele cerute în coalele cu întrebări se publică gratis.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„Avrigeana“ cassă de păstrare, societate pe acț. în Avrig. Direcțiunea acestui nou institut de bani, fondat, precum am anunțat deja într'un număr anterior, cu un capital social de K 20,000 (200 acț. à K 100), se compune din următorii domni: Ioan David (Avrig), Irimie Răduțiu (Racovița); Ioan Maxim, George Postea, Ioan Medae, Ioan Raduțiu și Ioan Dancia (Avrig).

*) Acest comunicat l'am primit spre publicare dela Museul comercial r. u. din Budapesta.

„Victoria“ institut de credit și de economii, soc. pe acțiuni în Arad. Cu începere dela 1 Iulie a. c. institutul acesta plătesce după depozitele sale spre fructificare următoarele interese: pentru depozite, cari stau la institut cel puțin 3 luni de zile $4\frac{1}{2}\%$ iar pentru depozite, cari stau mai puțin de 3 luni 4% .

„Vlădeasa“ institut de credit și de economii, soc. pe acțiuni în B.-Huedin și a redus interesele după depozite dela 6% la $5\frac{1}{2}\%$, cu începere dela 1 Iulie c.

DIN REUNIUNI.

Insoțire pentru valorisarea laptelui în Seliște. Proiectul înființării unei fabrici de unt și brânză în Seliște datează deja din anul 1901. Nu s'a putut însă realiza până acum din mai multe motive. Piedeca cea mai mare a fost lipsa unui local corespunzător. Rezolvată fiind această chestie cu concursul comunei politice și a „Cassei de păstrare (Reuniune) în Seliște“, prin edificarea unui local potrivit scopului, — „Insoțirea pentru valorisarea laptelui în Seliște“ a ajuns în acel stadiu, ca în scurtă vreme să se inactiveze.

Spre scopul acesta a fost convocată pe 1/14 Iunie a. c. adunarea generală. S'au decis cu unanimitate următoarele:

1. Solvirea cuotelor să se înceapă cu 1 Aug. a. c.)*
2. Instalațiunea fabricii de unt să se facă cu posibilă grăbire.
3. Statutele să se înainteze forului competent fără aminare spre înregistrare.
4. Direcțiunea să autorisează a ridica un împrumut de K 10,000 pentru acoperirea speșelor împrunodate cu prima instalațiune.

După cum suntem informați din isvor sigur, fabrica de unt să va pune cu 1 August a. c. n. în lucrare. Speșele instalațiunii sunt preliminate cu K 8—9000; mașinile — mânate exclusiv cu vapor — sunt de sistemul cel mai bun, așa, că ne putem aștepta cu siguranță la o calitate de unt excelentă.

Dorim noiei „Insoțiri“ române cel mai bun succes.

B.

CRONICA.

Datoria flotantă de stat. La finele lunii lui Maiu au fost în circulațiune note de stat à fl. 5— în valoare de fl. 1.662,325 și note de stat à fl. 50 în valoare de fl. 424,800, în total deci note de stat în valoare de fl. 2.087,125, care sumă este a se rescumpăra în sensul art. de lege XXXI din 1899 pe speșele comune ale celor două state dualiste.

Controlul permanent al institutelor de bani. Articolul la care se provoacă dl Hirsch M. în articolul său publicat sub titlul de sus în Nr. 23 al lui „Magyar Pénzügy“ și reprodus și de noi în numărul nostru ultim, a apărut la timpul său în Nr. 16 al „Rev. Econ.“ și nu în Nr. 22 cum s'a publicat din eroare.

Schimbarea certificatelor interimale ale rentei ung. de stat de 4% în coroane. Cu începere dela 15 crt. se edau, contra certificatelor interimale, obligațiunile dela renta ung. de stat de 4% , în coroane emise pe baza art. de lege V din an. 1902.

Certificatele sunt a se provedé cu firma resp. numele proprietarului și a se înainta cu o comitivă

*) à K 40— solvibile în 40 rate lunare.

sau cu o consemnare în ordine numerică. Obligațiunile originale se liberează cel mult la 20 de zile, după înaintarea certificatelor interimale.

Titlii definitivi, sunt proveduți cu 20 de cupoane de interese și un talon. Primul cupon va decădea la 1 Decembre 1903.

Certificatele interimale neprezentate spre schimbare până la 21 Decembre 1903 se mai pot schimba numai la „Cassa centrală a statului“ din Budapesta.

ÎNVEȚĂMÎNT.

Școala comercială superioară gr. or. rom. din Brașov.

Ordinea examenelor

publice de maturitate și de clasă, cari se vor ține cu elevii școlii comerciale superioare gr. or. române din Brașov la finea anului școlar 1902/3.

Examenul de maturitate se va ține în zilele de 12, 13 în 14 Iunie v. a. c. în sala festivă a edificiului central. La acest examen, deschis pentru publicul mare, nu pot lua parte școlarii.

Examenele de clasă se vor ține în sala clasei a treia în zilele următoare dela 7—12 oare a. m., cum urmează:

Miercuri, în 18 Iunie v. Cl. I. comercială. Religiunea, Româna, Principii com., Matematica.

Joi, în 19 Iunie v. Cl. II. comercială. Religiunea, Româna, Cunoscințe de drept, Aritmetica comercială, Franceza.

Vineri, în 20 Iunie v. Cl. I. comercială. Fisica, Franceza, Istoria, Germâna.

Sâmbătă, în 21 Iunie v. Cl. II. comercială. Maghiara, Matematica, Geografia, Germâna.

Luni, în 23 Iunie v. Cl. I. comercială. Maghiara, Aritmetica com., Geografia.

Miercuri, în 25 Iunie v. Cl. II. comercială. Economia, Chemia și Merceologia, Istoria.

Duminică în 29 Iunie v. după serviciul divin, la care vor participa toți școlarii, se va încheia în mod solemn anul școlar 1902/3, distribuindu-se premiile, în sala cea mare a institutului.

La încheierea anului școlar în 29 Iunie v. fiecare școlar va primi testimoniu școlar și un exemplar din Anuarul școlii. Școlarii absenți, precum și restanțierii de didactru, nu vor primi Anuarul școlii.

La examenele acestea, precum și la festivitatea de încheiere a anului școlar, sunt invitați cu toată stima părinții, amicii și binevoitorii acestor școale.

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 17 Iunie 1903.

Grâu de Bănat	per 50 kg. vinde . .	7-45— 8—
„ „ Tisa	„ „ „ „ . .	7-65— 8-20
„ „ Pesta	„ „ „ „ . .	7-50— 8-15
„ „ Alba-reg.	„ „ „ „ . .	7-50— 8-10
„ „ Bacica	„ „ „ „ . .	7-50— 8—
Secară	„ „ „ „ . .	6-45— 6-60
Orz	„ „ „ „ . .	5-70— 6-10
Ovės	„ „ „ „ . .	5-80— 6-05
Porumb	„ „ „ „ . .	6-10— 7-25
Rapiță	„ „ „ „ . .	11-30— 11-80
Untură de porc B.-Pesta	„ „ „ „ . .	70-50
Slănină (clisă)	„ „ „ „ . .	61— 64—

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 17 Iunie 1903.

%	VALORI	Viena Bpesta	
		vinde	vinde
	Datoria publică comună.	v. cor.	p. 100 k
5	Renta unit. în hârtie, Mai, Nov., 16% dare	100-50	100-50
5	" " arg. Ian.. Iulie. 16% " "	100-25	100-50
4	Losuri d. a. 1854 à fl. 250— v. c. 20% " "	176—	176—
5	" " " 1860 à fl. 500— " 20% " "	154-25	155—
5	" " " 1860 à fl. 100— " 20% " "	184-75	187—
—	" " " 1864 à fl. 100— " 20% " "	250—	250—
	Datoria publică austriacă.		
4	Renta austr. aur., scut. de dare	121-10	121-25
4	" " Cor.	100-70	101-25
3 1/2	" " de invest.	92-90	—
	Datoria publică ungară.		
4	Kenta ung. aur. scut. de dare	120-70	121—
4	" " Cor. " " "	99-60	99-75
3 1/2	" " " " " " " " "	91-20	91-50
4	Impr. ung. cu premii à 100 fl. " " "	201—	201—
4	" " p. regul. Tisei sc. de dare	158-75	158—
4 1/2	Oblig. de regalii croat-slav. " " "	—	102—
3	Impr. p. regul. Porților de fier " " "	90-30	90—
4	Oblig. rurale croat-slavone " " "	100-25	100-25
4	" " ungare " " "	99-50	99-85
	Alte datorii publice.		
5	Los. p. regularea Dunării, à 100 fl.	281—	—
4	Obl. Soc. Temeș-Bega	99-20	99-25
5	Imp. cu prem. al orașului Viena	105-30	—
2	" " sârbesci à 100 fr.	91—	—
—	Oblig. cu premii a C. fer. turc. à 400 fr.	126—	—
—	Impr. bulgar 1889	111—	111—
	Scrisuri fonciare și a. a.		
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	99-80	—
3	" " " " " cu premii, 1880	279—	—
4	Banca austro-ungară 40 1/2 ani	101-70	101-70
4	" " " " " 50 ani	—	101-70
4 1/2	Banca comerc. ung. Pesta	100-80	101—
4 1/2	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, repl. 110% în fl.	107-75	109—
4	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, 50 1/2 ani	100-20	101—
4	" " " I Casse de păstr. patriot., Pesta	98-25	99-25
4	Inst. de credit fonciar ungar	100—	100-60
3 1/2	" " " " "	99-50	92—
4 1/2	Banca hipotecară ungară	100-60	101-25
4	" " " " "	100-80	99-85
4	" " " " " cu premii	261—	130-50
3 3/4	Banca hip. ung. cu premii	—	113-25
5	Albina, Sibiiu	—	102—
4 1/2	Cassa de păstrare Sibiiu, em. IV.	—	102-50
4 1/2	Inst. de credit fonciar Sibiiu, em. VI.	—	102-25
	Losuri.		
	Basilica, à fl. 5—	19-70	19-50
	Credit, à fl. 100—	440-50	442—
	Clary, à fl. 40— v. c.	175—	—
	Buda, à fl. 40—	175—	183—
	Pálffy, à fl. 40—	180—	175—
	Crucea roșie austriacă, a fl. 10—	55-40	57—
	" " ungară, à fl. 5—	27-50	28-75
	Rudolf, à fl. 10—	71-50	—
	Salm, à fl. 40— v. c.	240—	—
	Salzburg, à fl. 20—	81—	—
	St. Genois à fl. 40— v. c.	320—	—
	Impr. cu prem. al oraș. Viena, 1874	452—	—
	Triest, à fl. 50—	250—	—
	„Jó sziv“, à K. 4—	—	10-25
	Valute.		
	Galbini austr. sau ung.	11-36	11-39
	" " c. reg.	11-33	11-31
	Napoleond'or (20 frei sau 8 fl. v. a.)	19-08	19-09
	20 Marce germ. aur	23-52	23-52
	Ruble rusești de hârtie per bucată	—	2-54
	Bilete germ. 100 M.	117-45	117-45
	" franc. 100 Fr.	95-40	95-47
	" ital. 100 Lire	95-50	95-50
	Ruble, bilete, 100	253-75	—
	Lei românesci, 100	—	95—

Prețul per bucată

„MIELUL“ cassă de împrumut și păstrare, Poiana.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de *practicant* la „Mielul“, cassă de împrumut și păstrare în Poiana-Sibiului, se escrie prin aceasta concurs cu termenul de 15 Iulie n. c.

Salariul anual este de K 720.

Reflectanții au să documenteze absolvarea unei școale comerciale.

La acest post pot compete și abiturienții anului acestuia.

Poiana, la 9 Iunie 1903.

Nr. 41. (1—1)

Direcțiunea.

„ARDELEANA“ institut de credit și economii, Orăștie.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de *oficial* eventual de *practicant* la „Ardeleana“ institut de credit și de economii, societate pe acții în Orăștie, să escrie următorul concurs:

Reflectanții au de a-și prezenta petițiunile Direcțiunii institutului până în 15 August st. n. a. c., instruate cu:

a) Testimoniu de maturitate dela o școală medie comercială.

b) Atestat de botez.

c) Atestat despre conduita anterioară și dovedirea ocupațiunii după absolvirea școalelor medii.

Reflectanții cari pe lângă cunoștința în vorbire și scriere a limbei române și maghiare, posed și limba germană, vor fi preferiți.

În petețiune este de a să nota intrucât petenții reflectează numai la postul de funcționar sau că eventual sunt aplicați a primi și postul de practicant.

Denumirea definitivă să va efectui numai după un serviciu de probă de un an.

Beneficiile împreunate cu postul de oficial sunt:

a) Salar fundamental K 1500.

b) Bani de cuartir 20% după salariul fundamental.

c) Adaus la salar de K 100 din 3 în 3 ani.

d) Participare la tantiema statutară.

Salarul fundamental al practicantului este K 1000, bani de cuartir, adausul la salar și participarea la tantiemă, tot ca și la oficial (veți condițiunile a. b. c. d.)

Din ședința plenară a Direcțiunii ținută în 28 Maiu 1903.

Nr. 43. (1—1)

Direcțiunea.

„VLĂDEASA“,
institut de credit și economii, soc. pe acțiuni
în B.-Huedin.

ANUNT.

Considerând stările financiare exprimate în reducerea etalonului de interese, cu toată onoarea aducem la cunoștința deponenților noștri, că direcțiunea institutului nostru în ședința sa din 9 Iunie a. c. a decis reducerea intereselor după depuneri dela 6% la 5 1/2% cu începere dela 1 Iulie 1903.

[Nr. 42. 1—1]

Direcțiunea.

Ministerul Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor. București.

Călimănesci.

Băile Călimănesci sunt situate pe marginea Oltului, la extremitatea n.-vestică a satului Călimănesci, din plaiul Cozia, jud. Vilcea.

Stabilimentul dela Călimănesci, conținând hotelul, clădirea băilor, instalația mecanică și casa administrației și a poștei, este așezat sub stâncile de conglomerat ale dealului Pișolea, acoperit cu o frumoasă pădure de fag, cu un început de plantație de pin.

Hotelul posedă 153 camere mobilate, un salon spațios special în care se dă în fie-care Duminecă câte un bal, o cafenea cu biliard cu diferite jocuri de distracție, o sală de lectură cu diferite jurnale din țară și străinătate, precum și o sală spațioasă pentru restaurant. Toate aceste săli și coridoare sunt luminate cu electricitate.

Clădirea băilor, în comunicație directă cu hotelul, are 40 cabine de băi, și o sală de așteptare. Fie-care cabină, posedă câte o baie făcută în beton și căptușită cu sticlă. Tot în această clădire se află o baie cu abur alături de o sală de dușe, având diferite dușe: ecosez, piston și cerc.

În fața stabilimentului este grădina englezească, loc de preumblare unde cântă muzica de trei ori pe zi.

Grădina este legată cu un parc plantat cu pini și brazi, străbătut de alee umbrite pe unde se sue atât în pădurea mare cât și la drumul ce duce prin pădure la sorgintea Căciulata. În fața stabilimentului se află frumoasa insulă Ostrovul, încunjurată de apa Oltului, acoperit de pădure seculară și străbătut de alee în toate direcțiile. Grădina, parcul și ostrovul sunt iluminate cu electricitate.

Apa minerală pentru băi, analizată de mai mulți chimiști, este mai bogată în constitutive de sulf de cât cele mai renumite ape ale stațiunilor din Europa ca: Aachen, Aix-les bains, Barège, Baden, Pistyan, Töplitz, Mehadia, etc.

Afecțiunile tratate cu mult succes din aceste băi sunt: Reumatismul, Sifilisul, Scrofulosa, Artrita, Boalele de piele, etc.

Apa minerală de beut, este apa dela isvorul Nr. 6, o excelentă apă purgativă, vindecă cu succes: boalele de ficat, boalele aparatului digestiv în special și respirator, al sistemului nervos și anemia. — Această apă trimisă la expoziția din Bruxelles 1898, a căpătat medalia de aur, ca fiind una din cele mai bune ape purgative din Europa.

Căciulata.

Dintre apele minerale ce există în România este incontestabil cea mai bună apa sorgintei Căciulata.

Căciulata este situată la Nord de stațiunea Balneară Călimănesci la o distanță de 2 $\frac{1}{2}$ klm. Un drum ce se construiește prin pădure va face ca balnearii din Călimănesci să parcurgă această distanță printr'un loc umbrit și o poziție pitorească.

Apa de Căciulata datorează marea și incontestabila sa reputație minunatelor succese ce s'au obținut de 50 de ani încoace. Ea este fără rivală în tratamentul și vindecarea bolnavilor cari suferă de *piatră, colici nefretici, gută, boalele căilor urinare, de gravelă ficat, colici hepatice* ș. a.

Analiza apei de Căciulata făcută în străinătate și de distinși chimiști români, arată că în 10,000 părți apă se găsește substanțele specificate mai jos în proporțiile următoare:

Carbonate.	Cloruri.
de fer 0,0013	de potasiu 0,3316
de magnesium 0,2995	de sodiu 0,2995
de calce 1,9864	de litiu 0,0090
de sodiu 0,0377	de magnesiul 0,1074
	de calciu 0,3983
Sulfați.	Azotați.
de barit 0,0063	de potasă 0,0154
de calce 0,9954	

fosfați de calce 0,0089, silicie 0,0116, anhidrite carbonice combinate 1,0434, anhidrite carbonice libere 2,2450, hidrogen sulf. liber 0,5860, temperatura la ori-ce epocă 12° cent., densitatea 1,00119.

Apa de Căciulata se întrebuintează la beut tot atât de bine și la domiciliu ca și la sorgintea. Cel mai mare număr de clienți cari fac cură de Căciulata cu apa cumpărată în sticle, pot să ateste eficacitatea acestei ape fără concurență în lumea întreagă, pentru vindecarea boalelor arătate mai sus, când această apă este bună chiar la domiciliu.

Avantagiul apei de Căciulata este că nu se alterează prin transport.

Cine vrea să aibă această apă, poate să facă comandă la administratorul băilor Călimănesci, trimițând recepisa casei de depuneri după prețurile arătate mai jos.

1000 sticle de câte un litru în lădi costă 450 lei, una ladă cu 100 sticle 50 lei, una ladă 50 sticle 26 lei, 25 sticle în ladă 14 lei. Costul se înțelege predat în gara Jiblea. Transportul pe linia ferată privesce pe cumpărător, cu un rabat de 50% după tarif.

Sticlele se primesc înapoi în preț de 15 bani bucata.